

Presentació

Quan parlem d'universitat o d'educació superior, ens referim a les institucions que gestionen la formació després dels estudis secundaris. Si bé és cert que les universitats tenen una trajectòria històrica pel que fa a la docència i la recerca, no podem obviar els avenços que mostren altres institucions docents de nivell terciari o instituts, centres independents o no que es dediquen a la investigació fora del sistema universitari.

El que caracteritza la realitat és la diversitat institucional i la diversitat de programes i desenvolupaments, com correspon a una societat complexa i en transformació constant. No obstant això, es mantenen amb major o menor presència les tres funcions bàsiques que s'atribueixen a aquest nivell educatiu: la docència, la investigació i la transferència.

L'informe de la Comissió Europea (*Declaració mundial sobre l'educació superior en el s. XXI: visió i acció*) revisava el paper de la universitat en un context de globalització i de la societat del coneixement i en renovava i actualitzava els compromisos. Fa referència a facilitar a la població una educació superior de qualitat i especialitzada; a promoure i difondre el coneixement legitimant-lo amb la recerca i la transmissió crítica; a contribuir al desenvolupament crític del territori on s'ubica; a transformar-se en un centre de coneixement crític, orientat a la creació d'espais de diàleg de sabers amb diversos sectors socials, a la resolució de problemes específics i a l'obertura de canals vinculats a la construcció de formes alternatives de vida, més humanes, més justes i més equitatives. No es pot obviar en la descripció anterior, per la relació que té amb la seva missió, l'activitat d'estimular la generació de xarxes, la internacionalització de les seves relacions i la cooperació internacional, que han d'assegurar majors nivells d'intercanvi de coneixement i de progrés.

A l'amplitud i complexitat de les actuacions assenyalades, s'uneixen les dificultats pròpies de la gestió de tot aquell capital. Si bé hi ha un reconeixement explícit de l'autonomia universitària, també hi és quant al fet que l'excessiva vinculació del seu funcionament als recursos externs i l'aparició de certs models d'universitat (universitats corporatives) poden promoure la focalització excessiva de la seva activitat en demandes externes del mercat social, industri-

al o financer, amb la qual cosa es perd independència i s'actua en detriment de processos formatius no instrumentals o de la investigació bàsica.

La complexitat universitària de què parlem, a la qual no són alienes la fragmentació i la dispersió espacial i temporal que genera la globalització i la incidència de les tecnologies de la informació i la comunicació, lluny d'un problema s'ha de considerar una oportunitat per a la innovació i la millora permanent. La investigació té en aquest context el paper fonamental d'ajudar a realitzar diagnòstics adequats, facilitar la comprensió de la realitat i aportar sistemes i models de funcionament validats.

El present número d'EDUCAR recull investigacions variades sobre la realitat i les problemàtiques de l'educació superior. D'una banda, incorpora estudis sobre el disseny de la intervenció que fan referència a factors com ara el gènere, la competència digital, la sostenibilitat o l'abandonament; de l'altra, aporta investigacions sobre el desenvolupament de la intervenció, amb mencions a temes tan actuals com la formació en alternança, el desenvolupament d'un projecte formatiu intergeneracional, els processos de coordinació interuniversitària o la tutoria universitària.

Aquest número incorpora, a més i com sempre, dos temes d'investigació relacionats, en aquest cas, amb la gestió del coneixement en revistes d'educació i amb la contribució de l'avaluació socioformativa al rendiment educatiu. L'apartat de punts de vista presenta una aportació sobre la intervenció de l'educador social en els centres de persones grans i ofereix possibles respostes socioeducatives per a la generació de la gent gran.

Totes les aportacions són directes i no estan vinculades inicialment a cap monogràfic preestablert, però mantenen entre si una relació amb la realitat dels estudis superiors. Així mateix, són estudis avalats positivament pel sistema de qualitat interna de la revista i que creiem que aporten nous elements per a la innovació i la millora d'aquesta etapa educativa.

Joaquín Gairín Sallán
Universitat Autònoma de Barcelona
Director d'EDUCAR

